

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Розглянуто актуальну проблему професійного становлення майбутніх фахівців з професійної освіти в умовах цифрової трансформації освіти. Здійснено аналіз сучасної системи професійної освіти, яка перебуває в стані активної цифрової трансформації. Розглянута роль використання традиційних та інноваційних методик навчання, електронних освітніх платформ, цифрових ресурсів і симуляційних технологій для розвитку професійних навичок студентів у контексті цифровізації освіти. Визначені особливості формування методичної компетентності майбутніх фахівців з професійної освіти.

Ключові слова: професійна освіта, майбутні фахівці, цифрові технології, методична компетентність, цифрова трансформація освіти.

Abstract. The current problem of professional development of future specialists in vocational education in the context of digital transformation of education is considered. The analysis of the modern system of vocational education, which is in a state of active digital transformation, is carried out. The role of using traditional and innovative teaching methods, electronic educational platforms, digital resources and simulation technologies for the development of students' professional skills in the context of digitalization of education is considered. The features of the formation of methodological competence of future specialists in vocational education are determined.

Keywords: vocational education, future specialists, digital technologies, methodological competence, digital transformation of education.

Вступ

Сучасна система професійної освіти перебуває у стані активної цифрової трансформації, що обумовлює необхідність переосмислення підходів до підготовки майбутніх фахівців. Інтеграція цифрових технологій у освітній процес створює нові можливості для підвищення ефективності навчання, розвитку педагогічних та методичних компетентностей, а також формування здатності до інноваційної діяльності в умовах швидкозмінного професійного середовища.

Результати дослідження

Методична компетентність є ключовою складовою професійної підготовки майбутніх педагогів та фахівців з професійної освіти, оскільки вона визначає здатність ефективно проєктувати, організовувати та оцінювати освітній процес із застосуванням сучасних методів та цифрових інструментів (Павлова, Нагорна, 2022). У контексті цифровізації освіти особлива увага приділяється умінню інтегрувати традиційні та інноваційні методики навчання, використовувати електронні освітні платформи, цифрові ресурси та симуляційні технології для розвитку професійних навичок студентів.

Актуальність дослідження зумовлена потребою підготовки педагогів, які здатні працювати в умовах інформаційного суспільства та цифрової економіки, ефективно впроваджувати цифрові технології в освітній процес, а також формувати у здобувачів освіти ключові компетентності, необхідні для професійної діяльності. Метою дослідження є аналіз сучасних тенденцій цифрової трансформації освіти, визначення особливостей формування методичної компетентності майбутніх фахівців з професійної освіти та розробка рекомендацій щодо інтеграції цифрових технологій у педагогічну практику.

Цифрова трансформація освіти стала ключовим фактором розвитку сучасних освітніх систем, зумовлюючи зміни у методах навчання, організації освітнього процесу та формуванні професійних компетентностей. Однією з основних тенденцій є активна інтеграція цифрових технологій у навчальний процес. Сьогодні освітні установи широко застосовують електронні освітні платформи, дистанційні курси, віртуальні лабораторії та симуляційні тренажери, що забезпечує доступність освіти для різних категорій здобувачів та сприяє персоналізації навчання. Персоналізація та адаптивність навчання є ще одним важливим напрямом цифрової трансформації. Використання систем адаптивного навчання та аналітики даних дозволяє створювати індивідуальні освітні траєкторії, враховувати рівень

підготовки студентів, їхні інтереси та темп засвоєння матеріалу. Це підвищує ефективність засвоєння знань та сприяє формуванню професійних компетентностей у відповідності з вимогами сучасного ринку праці. Окремі напрацювання в зазначеному напрямі відображені у авторських публікаціях (Дембіцька, Кобилянська, Кобилянський, 2022; Dembitska, Kuzmenko, Savchenko, Demianenko, Hanna, 2024; Miastkovska, Dembitska, Puhach, Kobylianska, Kobylianskyi, 2024; Puhach, Dembitska, Kobylianskyi, Kobylianska, Moskovchuk, 2025). Зважаючи на особливості цифрової трансформації професійної підготовки, серед особливостей формування методичної компетентності майбутніх фахівців з професійної освіти виокремлюємо:

1. Комплексність підготовки. Методична компетентність формується на основі інтеграції теоретичних знань, практичних навичок і педагогічного досвіду. Вона включає уміння планувати, організовувати, контролювати та оцінювати освітній процес з урахуванням сучасних вимог до професійної діяльності.

2. Інтеграція цифрових технологій. У сучасних умовах цифрової трансформації освіти методична компетентність передбачає вміння ефективно використовувати цифрові ресурси, електронні платформи, онлайн-інструменти та симуляційні програми для організації навчального процесу (Кучма, Філатов, 2022).

3. Практико-орієнтований характер освітнього процесу. Методична компетентність розвивається шляхом застосування знань на практиці: проведення уроків, тренінгів, майстер-класів, педагогічних експериментів, розробку навчальних матеріалів та освітніх програм (Дембіцька, Кобилянський, Кравець, 2020).

4. Аналітичність та рефлексивність. Студенти повинні навчатися аналізувати ефективність власної педагогічної діяльності, оцінювати доцільність застосованих методів та підходів, виявляти слабкі місця та коригувати освітній процес на основі отриманих результатів.

5. Міждисциплінарність. Методична компетентність включає здатність інтегрувати знання з різних дисциплін, що забезпечує комплексний підхід до навчання та дозволяє адаптувати освітні програми до сучасних вимог ринку праці.

6. Неперервність професійного розвитку. Формування методичної компетентності не обмежується періодом навчання у закладі освіти. Воно передбачає готовність до постійного вдосконалення, освоєння нових методів, технологій та педагогічних підходів протягом усієї професійної діяльності (Кузнєцова, 2023).

7. Цифрова етика та відповідальність. Важливою складовою є усвідомлення етичних норм використання цифрових технологій, дотримання конфіденційності даних та відповідальне ставлення до інформаційного контенту в освітньому процесі.

Формування методичної компетентності майбутніх фахівців з професійної освіти в умовах цифрової трансформації є ключовим чинником підвищення ефективності освітнього процесу та підготовки педагогічних кадрів, здатних працювати у сучасному цифровому середовищі. Аналіз сучасних тенденцій цифровізації освіти свідчить про необхідність інтеграції цифрових технологій у навчальний процес, впровадження персоналізованого та адаптивного підходів, розвитку практико-орієнтованих навичок, аналітичного мислення та рефлексивних компетентностей.

Висновки

Особливості формування методичної компетентності, зокрема комплексність підготовки, міждисциплінарність, безперервність професійного розвитку та дотримання цифрової етики, створюють основу для підготовки педагогів, здатних ефективно організовувати навчальний процес, інтегрувати інноваційні методики та цифрові ресурси та адаптувати освітні програми до вимог сучасного ринку праці. Отже, реалізація цих підходів у професійній підготовці сприяє формуванню компетентного, адаптивного та технологічно підкованого фахівця, що відповідає сучасним викликам цифрової трансформації освіти та забезпечує якісну підготовку здобувачів професійної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Dembitska, S., Kuzmenko, O., Savchenko, I., Demianenko, V., Hanna, S. (2024). Digitization of the Educational and Scientific Space Based on STEAM Education. In: Auer, M.E., Cukierman, U.R., Vendrell Vidal, E., Tovar Caro, E. (eds) Towards a Hybrid, Flexible and Socially Engaged Higher Education. ICL 2023. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 901. https://doi.org/10.1007/978-3-031-53022-7_34

Miastkovska, M., Dembitska, S., Puhach, V., Kobylianska, I., Kobylianskyi, O. (2024). Improving the Efficiency of Students' Independent Work During Blended Learning in Technical Universities. In: Auer, M.E., Cukierman, U.R., Vendrell Vidal, E., Tovar Caro, E. (eds) Towards a Hybrid, Flexible and Socially Engaged Higher Education. ICL 2023. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 899. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-51979-6_21

Puhach, V., Dembitska, S., Kobylanskyi, O., Kobylanska, I., Moskovchuk, O. (2025). Development of Students Support Strategies in Digital Educational Environment by Means of Artificial Intelligence. In: Auer, M. E., Rüttmann, T. (eds) Futureproofing Engineering Education for Global Responsibility. ICL 2024. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 1260. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-85652-5_22

Дембіцька, С. В., Кобилянська І. М., & Кобилянський, О. В. (2022). Вдосконалення професійної підготовки фахівців за спеціальністю 015 «професійна освіта». Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2022)»: збірник доповідей. (450-451). Вінниця: ВНТУ

Дембіцька, С. В., Кобилянський, О. В., & Кравець, О. М. (2020). Шляхи покращення професійної підготовки студентів закладів вищої освіти. Особистісно-професійне становлення майбутнього педагога: монографія. (С. 91–112). Вінниця: Твори.

Кузнєцова, Н.В. (2023). Розвиток методичної компетентності майбутніх учителів початкових класів засобами інноваційних технологій. Академічні візії, 26, DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10521441>

Кучма, О. І., & Філатов, С. В. (2022). Формування професійних компетентностей майбутніх фахівців автотранспортного профілю з використанням технологій дистанційної навчальної взаємодії. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія

Павлова, В.В., Нагорна, Н.В. (2022). Педагогічні умови формування методичної компетентності майбутніх викладачів вищої школи в процесі магістерської підготовки. Перспективи та інновації науки, 9 (14), 336-348. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-9\(14\)-336-348](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-9(14)-336-348)

Дембіцька Софія Віталіївна – д. пед. н., проф., професор кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: sofiyadem13@gmail.com.

Кобилянська Ірина Миколівна – к. пед. н., доц., доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: irishakobilanska@gmail.com.

Sofia V. Dembitska – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Life Safety and Safety Pedagogy, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Email: sofiyadem13@gmail.com.

Iryna M. Kobylanska – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Life Safety and Safety Pedagogy, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Email: irishakobilanska@gmail.com.